

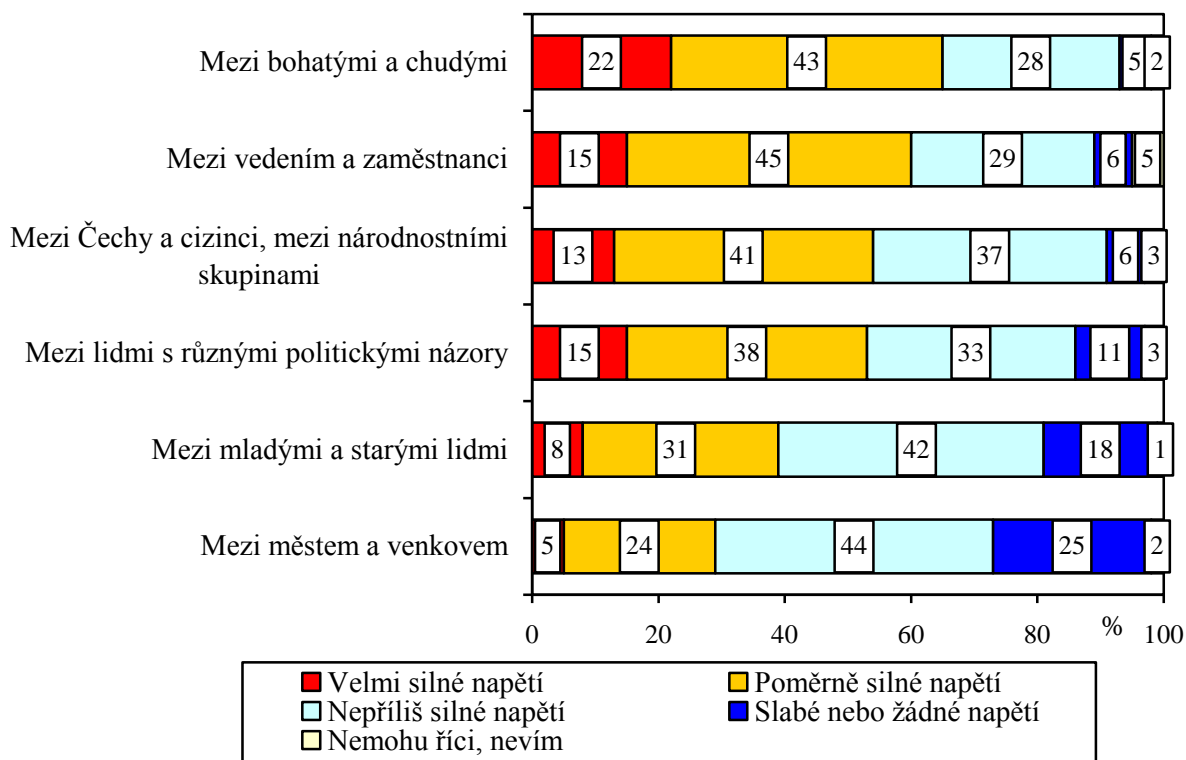
DVĚ TŘETINY OBČANŮ SE DOMNÍVAJÍ, ŽE U NÁS PANUJE SILNÉ NAPĚTÍ MEZI BOHATÝMI A CHUDÝMI.

Napětí mezi bohatými a chudými označuje jako velmi nebo poměrně silné 65 % procent občanů, 60 % registruje silné napětí mezi vedeními podniků a zaměstnanci. Zhruba polovina občanů vypovídá o silném napětí mezi majoritou a minoritou, téměř stejný podíl hovoří o silném napětí mezi lidmi s různými politickými názory (54 % resp. 53 %). Méně často lidé registrují silné napětí mezi mladými a starými lidmi (39 %) a mezi městem a venkovem (29 %). Celkově vnímají silné napětí častěji občané orientovaní politicky doleva.

Citované výsledky pocházejí z výzkumu STEM provedeného na reprezentativním souboru obyvatel České republiky starších 18 let, který se uskutečnil ve dnech 18.-29. 4. 2012. Respondenti byli vybíráni metodou kvótního výběru. Na otázky odpovídal soubor 1084 respondentů.

Existence rozporů a napětí mezi sociálními skupinami neodmyslitelně patří k lidským společnostem a je předpokladem jejich vývoje. V některých obdobích a situacích se tyto rozpory a napětí mohou vyostřovat a ústít v konflikty. Poslední léta, poznamenaná globální finanční a ekonomickou krizí a finančními problémy řady států, znamenají zatěžkávací zkoušku sociální soudržnosti. Společnost STEM proto sleduje, jak občané ČR nahlízejí na existenci napětí mezi sociálními skupinami u nás.

"Ve všech zemích existují určité rozpory a napětí mezi různými sociálními skupinami. Jaká je podle Vašeho názoru situace u nás?"

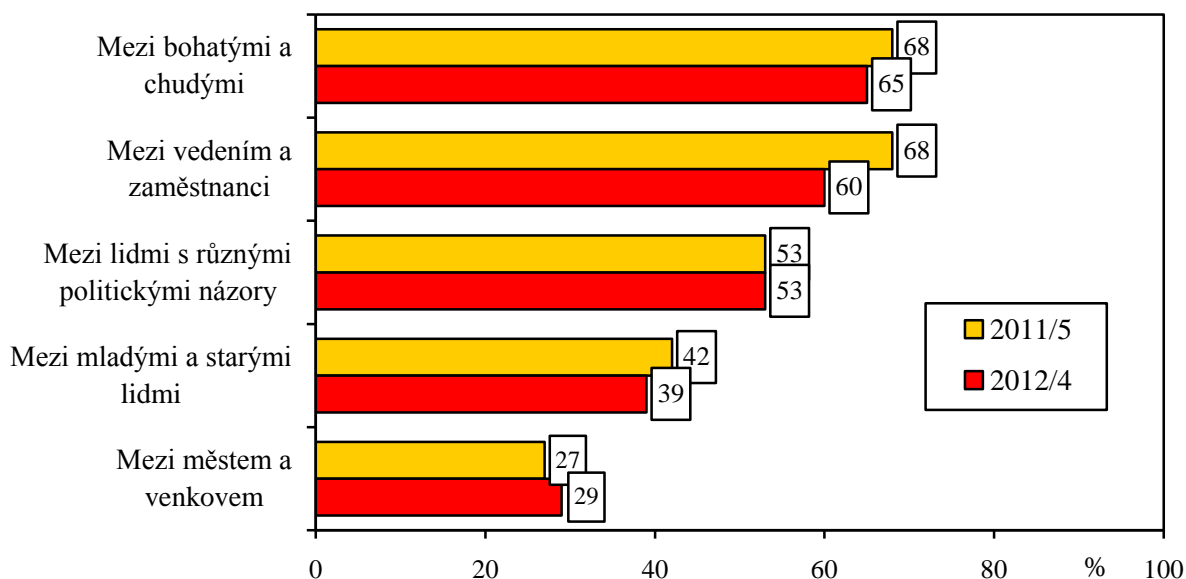

Pramen: STEM, Trendy 4/2012, 1084 respondentů starších 18 let

Z výsledků uvedených v předchozím grafu vyplývá, že nejčastěji lidé vnímají napětí v socioekonomické a socioprofesionální sféře – jednak mezi bohatými a chudými, jednak mezi vedeními podniků a organizací a zaměstnanci. V obou těchto oblastech označily bezmála dvě třetiny respondentů (65 % resp. 60 %) napětí za velmi nebo poměrně silné. Zhruba polovina registruje silné napětí mezi národnostními skupinami nebo mezi lidmi s různými politickými názory (54 % resp. 53 %). Relativně méně často občané vnímají silné napětí mezi mladými a starými lidmi (39 %) a nejméně často – z nabízených možností – mezi městem a venkovem (29 %).

Za poslední rok se názory občanů na rozpory a napětí mezi skupinami výrazněji nezměnily. Výjimkou je jen zřetelný pokles výskytu názorů, že u nás existuje silné napětí mezi vedeními podniků a zaměstnanci (o 8 procentních bodů), který může odrážet jistou změnu společenské atmosféry, spočívající v opadání pocitu ekonomické krize.

"Ve všech zemích existují určité rozpory a napětí mezi různými sociálními skupinami. Jaká je podle Vašeho názoru situace u nás?"
(součty odpovědí "Velmi silné napětí"+"Poměrně silné napětí" v %)

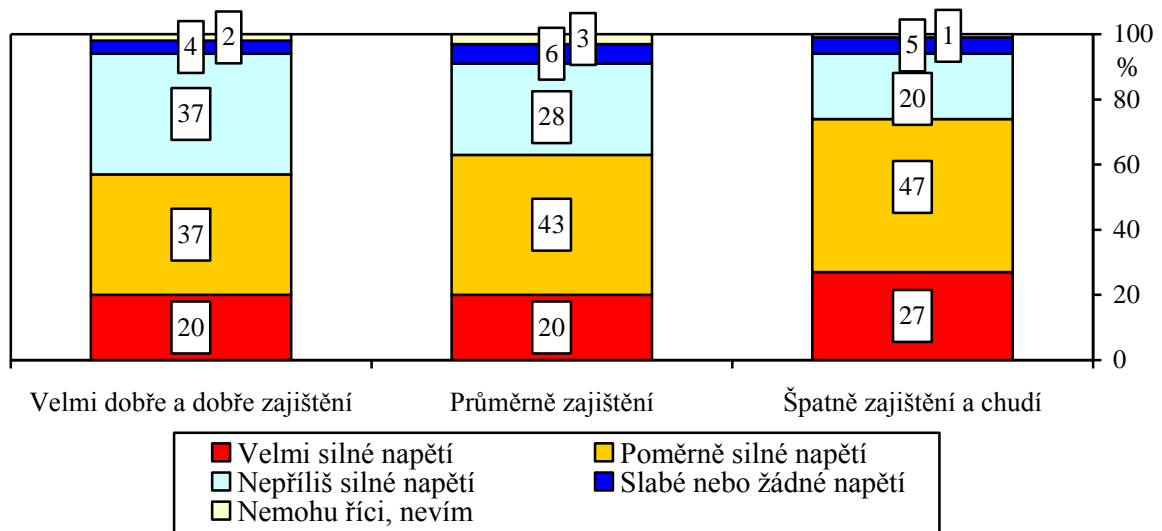
Pramen: STEM, Trendy 5/2011, 4/2012

Pozn.: Názor na napětí mezi Čechy a cizinci nebyl v roce 2011 zkoumán.

Celkově lze konstatovat, že vnímání napětí mezi sociálními skupinami je poměrně univerzální, tedy neliší se zásadně, jak ho registrují lidé patřící k různým skupinám populace. Jisté rozdíly v míře jeho vnímání v závislosti na sociodemografických, socioekonomických a socioprofesionálních charakteristikách respondentů nicméně výzkum zjistil. Rozpory mezi bohatými a chudými uvádějí lidé tím častěji, čím je subjektivně posuzovaná materiální situace jejich domácnosti horší. Rozhodně však neplatí, že by mezi lidmi dobře materiálně zajištěnými většina silné napětí mezi bohatými a chudými neviděla – i mezi nimi je tento názor v převaze.

Vnímání napětí mezi bohatými a chudými

Podle materiálního zajištění domácnosti

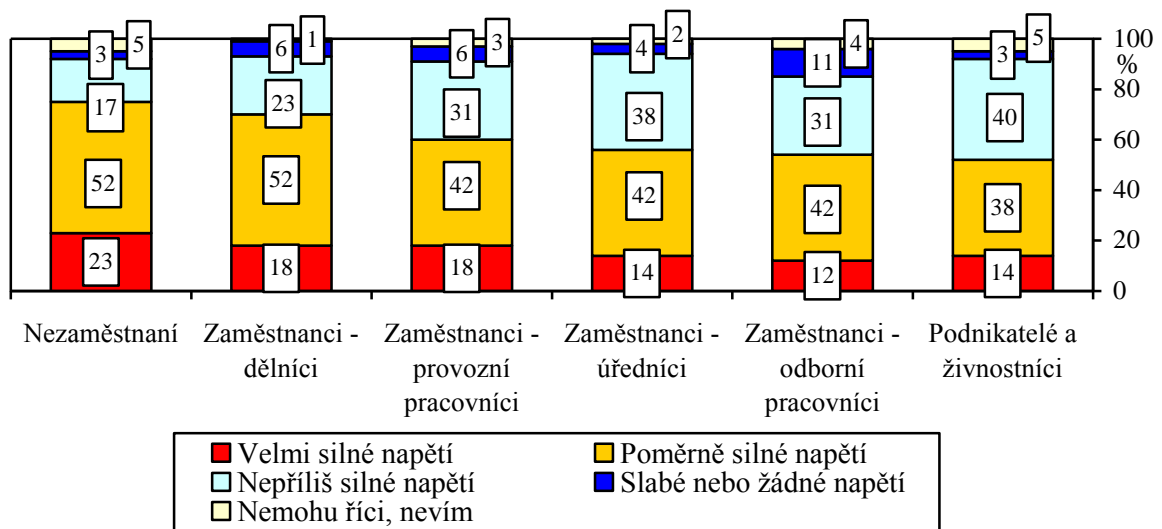

Pramen: STEM, Trendy 4/2012, 1084 respondentů starších 18 let

Podle očekávání se liší – i když ne zcela zásadně – názor na existenci napětí mezi vedením a zaměstnanci mezi řadovými pracovníky (62 % hovoří o silném napětí) a pracovníky, kteří mají podřízené (silné napětí existuje podle 52 % z nich). Výrazněji se však názorové rozdíly projevují mezi různými socioprofesionálními skupinami. Pohled na následující graf dokládá, že nejostřeji tento rozpor vnímají nezaměstnaní a po nich pracovníci v dělnických profesích (téměř tři čtvrtiny z nich hovoří o silném napětí). Ovšem i mezi odbornými pracovníky, stejně jako podnikateli a živnostníky minimálně polovina silné napětí registruje.

Vnímání napětí mezi vedením a zaměstnanci

Podle sociálních skupin a socioprofesionálního zařazení

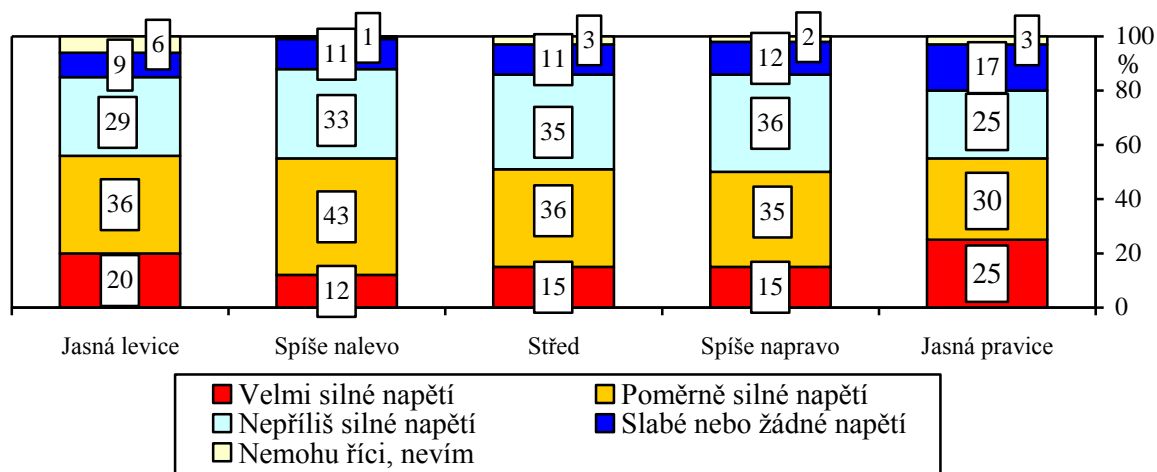

Pramen: STEM, Trendy 4/2012, 1084 respondentů starších 18 let
(Pozn.: V grafu neuvádíme odpovědi ekonomicky neaktivních.)

Rozpory mezi lidmi s různými politickými názory jsou vnímány rozdílně v závislosti na politické orientaci respondenta. Následující graf naznačuje, že určující tu není ani tak dimenze levice-pravice jako vzdálenost od „extrémů“. Lidé, kteří se zařazují jednoznačně nalevo nebo napravo, uvádějí velmi silné napětí častěji než ti, kteří se řadí blíže ke středu.

Vnímání napětí mezi lidmi s různými politickými názory

Podle politické orientace - podrobné členění

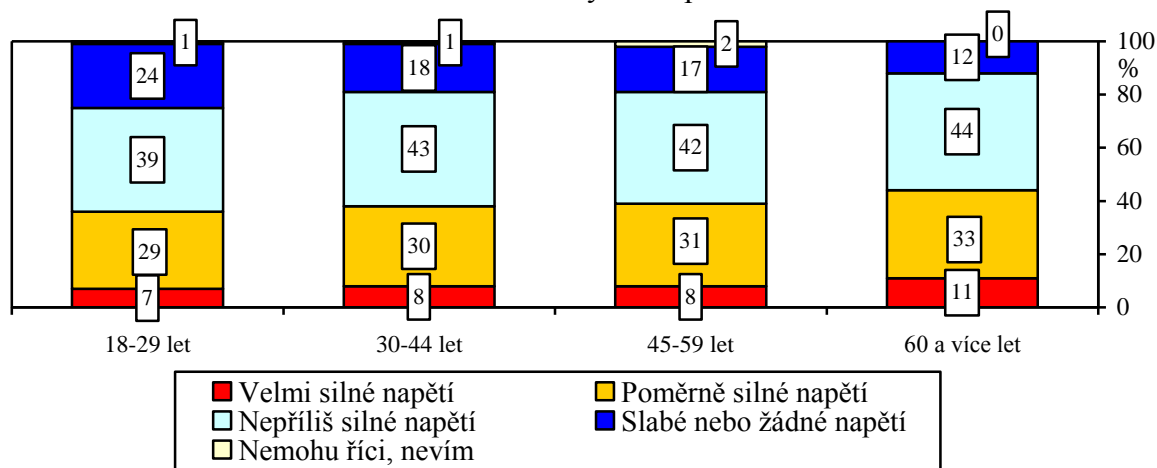

Pramen: STEM, Trendy 4/2012, 1084 respondentů starších 18 let

Napětí mezi mladými a starými lidmi vnímají poněkud častěji lidé starší, ve věku od 60 let – přes 40 % z nich ho vidí jako silné. Mladší věkové skupiny ho takto vnímají poněkud méně často, zejména u nejmladší skupiny 18-29letých je vidět vyšší podíl odpovědí „slabé nebo žádné napětí“.

Vnímání napětí mezi mladými a starými lidmi

Podle věkových skupin

Pramen: STEM, Trendy 4/2012, 1084 respondentů starších 18 let

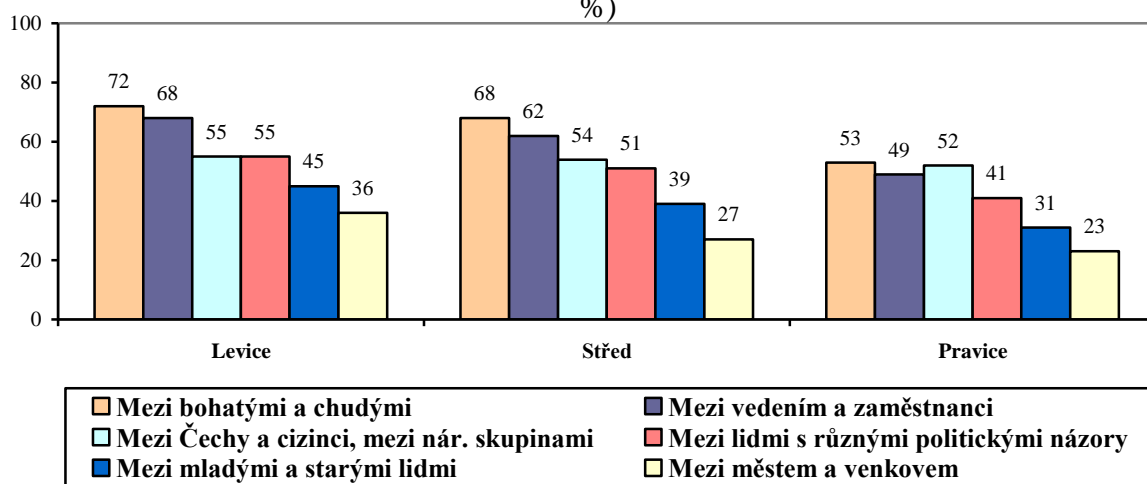
Vnímání napětí mezi městem a venkovem není závislé na velikosti místa bydliště respondentů – pociťují ho stejně často lidé z vesnic, z malých i z velkých měst.

Poměrně univerzálním diferenciačním kritériem percepce sociálních rozporů v české společnosti je politická orientace. Potvrzuje se, že zejména napětí mezi bohatými a chudými nemá jen ekonomický rozměr, ale i politický. Ačkoli však toto napětí častěji vnímají levicově orientovaní lidé, je zřejmé, že i mezi lidmi řadícími se politicky doprava si přibližně polovina myslí, že toto napětí je v naší společnosti silné. Politická orientace respondenta se však uplatňuje i ve vnímání ostatních rozporů. Jedinou položkou, kde levoprávní orientace roli téměř nehraje, je pocíťování rozporů na základě politických názorů – jak už bylo uvedeno výše, v této otázce záleží spíše na vyhraněnosti politické orientace, tj. na vzdálenosti od středu.

Vnímání napětí mezi sociálními skupinami

(podle politické orientace,

uvedeny jsou součty odpovědí "velmi silné" a "poměrně silné napětí" v %)

Pramen: STEM, Trendy 4/2012, 1084 respondentů starších 18 let